

DOI 10.29254/2077-4214-2017-4-3-141-409-410

УДК: 61+611+378.6:61](092)(477.64)

ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА ВОЛОШИНА МИКОЛИ АНАТОЛІЙОВИЧА

23 липня 2017 року наукова спільнота України зазнала невиправної втрати – передчасно пішов з життя Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії Запорізького державного медичного університету, доктор медичних наук, професор Микола Анатолійович Волошин.

Микола Анатолійович був людиною-епохою, уособлював собою честь і совість справжнього науковця, залишав незабутній вплив на кожного, кому пощастило знати його особисто.

Народився Микола Анатолійович 21 травня 1955 року у місті Кривий Ріг. Ще зі шкільних років він завжди цікавився наукою, приймав участь у предметних олімпіадах і зробив цей нелегкий, але цікавий шлях, справою всього свого життя.

У 1978 р. Микола Анатолійович з відзнакою закінчив Запорізький державний медичний інститут.

У 1979 р. вступив до очної аспірантури інституту при кафедрі анатомії людини. Його науковим керівником став професор О.Г. Яхниця – перший завідувач кафедри нормальної анатомії та проректор Запорізького медичного інституту. Олександр Гаврилович розгледів у Миколі Анатолійовичу допитливість, спрагу до пізнання та допоміг йому у процесі становлення як науковця, викладача.

У 1983 р. М.А. Волошин успішно захистив кандидатську дисертацію під керівництвом свого Вчителя на тему «Особенности морфогенеза тимуса в антенатальном и постнатальном периодах в норме и после внутриутробного введения антигена».

У 1990 р. М.А. Волошин захистив докторську дисертацію у спеціалізованій раді Університету дружби народів імені П. Лумумби (м. Москва) на тему «Закономерности строения и морфогенеза эпителиальных канальцев вилочковой железы в раннем постнатальном периоде». Протягом тридцяти п'яти років утілюється в життя його перспективна ідея щодо закономірностей морфогенезу лімфоїдних органів у нормі, під час імунізації та при формуванні імунологічної толерантності, яка стала науковим напрямом кафедри анатомії людини Запорізького державного медичного університету. Цю ідею прийняли та розробляють науковці інших морфологічних шкіл.

Професор М.А. Волошин сформулював концепцію «лімфоцит як фактор морфогенезу органів і тканин» та концепцію про розвиток вісцеромегалії у новонароджених після внутрішньоутробної дії чужорідних антигенів на лімфоїдну систему плода. Вперше ідея концепції була опублікована ще у 1981 році в статті «Морфофункциональные данные состояния тимуса крыс после антенатальной антигенной стимуляции», що була опублікована в журналі «Архив анатомии» у співавторстві з професором Яхницею О.Г. Все своє життя

Вчитель розвивав наукову ідею за допомогою широкого кола учнів, які продовжують його справу і тепер.

В 1990-1991 рр. М.А. Волошин – професор кафедри анатомії людини та за сумісництвом завідувач центральної науково-дослідної лабораторії, науковим напрямом якої стала імуноморфологія.

В 1992 р. Миколі Анатолійовичу було присвоєне вчене звання професора.

Дуже важко переоцінити особистий внесок Миколи Анатолійовича в життя університету та кафедри анатомії людини ЗДМУ.

В 1994-2009 рр. він завідував кафедрою анатомії людини, з 2009 р. до своєї передчасної смерті – завідувач кафедри анатомії людини, топографічної анатомії та оперативної хірургії.

В період з 2001 по 2003 роки професор М.А. Волошин був проректором з наукової роботи ЗДМУ.

Професор М.А. Волошин співавтор трьох підручників «Анатомія людини», автор навчально-методичного посібника «Основи імунології та імуноморфології».

Микола Анатолійович зробив вагомий внесок щодо створення українського еквівалента «Міжнародної анатомічної номенклатури», яку використовують у своїй роботі студенти, науково-педагогічні працівники та лікарі нашої країни.

Професор М.А. Волошин постійно брав участь у розробці навчальних програм із дисципліни «Анатомія людини», що затверджені МОЗ України для медичних, стоматологічних і фармацевтичних факультетів вищих медичних навчальних закладів освіти III-IV рівнів акредитації. Його підхід до роботи ніколи не був формальним. Всю свою душу Микола Анатолійович вкладав в організацію робочого та навчального процесу, збереження класичної методики викладання анатомії людини, водночас активно цікавився та застосовував у роботі новітні технології та методики. Результатом такої роботи було гармонійне поєднання мудрості поколінь та сучасних новітніх технологій. Улюбленим висловом Миколи Анатолійовича був: «Учебний процес не повинен бути порушеним».

Микола Анатолійович один зі співавторів розробки та створення першого оригінального вітчизняного лікарського препарату «Тіотриазолін», який широко використовується для лікування хворих в Україні та країнах СНД. Для лікарів, вчених, науковців цікавими будуть 3 монографії з цієї тематики, що написані М.А. Волошином зі співавторами: «Тіотриазолін»; «Тіотриазолін, тиоцетам, тиодарон в практиці врача»; «Метаболитотропные препараты», а також посібник «Доклиническое иммуноморфологическое исследование иммунотоксического действия лекарственных средств» і методичні рекомендації

дації «Морфологические исследования для оценки иммуноотоксичности лекарственных средств», затверджена МОЗ України.

Крім того, Миколою Анатолійовичем написано ще дві монографії: «Тимус новорожденных»; «Диагностика та лікування хворих на дисгормональні гіперплазії молочної залози» та методичні рекомендації «Предраковое заболевание шейки матки».

Микола Анатолійович активно займався підготовкою та атестацією науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Під керівництвом професора виконано 6 докторських, 36 кандидатських дисертацій. З 1991 р. професор М.А. Волошин тривало виконував обов'язки вченого секретаря спеціалізованої вченої ради при Запорізькому державному медичному університеті, в якій було захищено понад 200 докторських і кандидатських дисертацій, що затверджені ВАК колишнього СРСР та України. З 2010 р. М.А. Волошин був членом спеціалізованої вченої ради при Запорізькому державному університеті. Автор близько 400 наукових публікацій, 41 патенту та винаходу України та Російської Федерації. Професор М.А. Волошин завжди виконував великий обсяг громадської роботи: був головою Запорізького осередку та членом Президії Українського товариства анатомів, гістологів, ембріологів і топографоанатомів, академіком міжнародної академії інтегративної антропології.

Професор М.А. Волошин був на чолі проведення всеукраїнських науково-практичних конференцій «Роль імунних, ендокринних та нервових механізмів в процесах морфогенезу та регенерації» (Запоріжжя, 2003, 2007); «Тіотриазолін і його комбінаційні лікарські препарати: досягнення та перспективи» (Запоріжжя, 2002, 2010). Досвід вченого та керівника, активна участь у науковому житті країни здобули заслужений авторитет і повагу серед інших науковців.

Останньою його «дитиною» став VI Конгрес анатомів, гістологів, ембріологів та топографоанатомів України (Запоріжжя, 2015), в роботі якого прийняли участь вчені з усіх куточків України та із-за кордону.

Професор М.А. Волошин був членом редакційної ради 4 фахових журналів, в яких публікують морфологічні наукові роботи: «Український морфологічний журнал» (м. Луганськ), «Світ біології та медицини» (м. Полтава), «Таврійський медико-біологічний журнал» (м. Сімферополь), «Клінічна анатомія та оперативна хірургія» (м. Чернівці). Тривалий час він був заступником головного редактора журналу «Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики» (м. Запоріжжя).

За вагомі заслуги перед суспільством у сфері науки Миколою Анатолійовичу Волошину в 2011 р. надано звання Заслуженого діяча науки та техніки України.

Студенти та молоді вчені завжди шанували відомого науковця за доброзичливість, високу порядність, простоту в спілкуванні, гумор, уміння доступно пояснити найскладніші проблеми, розв'язати життєві труднощі. Незважаючи на високу зайнятість, професор Волошин повсякчас опікувався студентами та своїми учнями. Так за його сприяння, було започатковано «Конкурс анатомічного препарату» та «Конкурс анатомічного малюнка», які останніми роками проводяться під час щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасні аспекти медицини і фармації» (для молодих вчених та студентів). Ще у роки студентства професор Волошин стояв біля джерел започаткування вже традиційного сьогодні «Вечора прощання з анатомією». Микола Анатолійович завжди умів розгледіти талант в кожному і за його підтримки велика кількість науковців отримала квиток у життя.

Микола Анатолійович був та залишається для нас унікальною людиною. Вміючи знаходити індивідуальний,

особистий підхід до кожної людини починаючи від студента до колеги. Вміючи розгледіти в кожному його особисту унікальність та допомогти розвинути її. Він завжди з великою шаною ставився до своїх вчителів та вчив учнів пам'ятати та поважати тих, хто навчав їх. Це один з базисних принципів, що лежить в основі Запорізької школи анатомів – морфологів, адже пам'ять та повага до свого вчителя живе у справах його учнів.

Ім'я Миколи Анатолійовича, вся його професійна, наукова та педагогічна діяльність невід'ємно пов'язана із Запорізьким державним медичним університетом. Ціла низка випускників знали його як видатного вченого, патріота своєї країни та ЗДМУ, талановитого педагога та порядну людину.

І, хоч дуже рано не стало Миколи Анатолійовича, на своєму яскравому життєвому шляху він встиг досягнути багатьох висот як вчений: заслужений діяч науки і техніки України, академік міжнародної академії інтегративної антропології, делегат Європейської Федерації Експериментальної Морфології, голова Запорізького осередку та член Президії Українського товариства анатомів, гістологів, ембріологів та топографоанатомів, член редакційної ради 5 фахових наукових журналів, заступник голови спеціалізованої вченої ради ЗДМУ. Цей список можна продовжувати й далі, але він ніколи не був предметом гордості для Миколи Анатолійовича. Єдине, чим він відкрито пишався і що вважав головним своїм досягненням – це кафедра та її співпрацівники. Благополуччя та успіхи кафедри – ось, про що піклувався професор довгі роки.

Микола Анатолійович був справжнім зразком професора. Ніколи і ні на кого він не накричав, ніколи не принизив, але вмів по-доброму присоромити та доступно пояснити складні речі, вмів швидко вирішити будь-яку проблему або конфліктну ситуацію, йшов назустріч студентам та молодим вченим, заохочував нові ідеї та сміливі пропозиції. Не одне покоління студентів з теплом згадуватиме його блискучі лекції. Не одна сотня співпрацівників та друзів сумуватиме за його гострим розумом, порядністю, почуттям гумору та простотою в спілкуванні. Не одному десятку його учнів бракуватиме його порад та настанов.

Під керівництвом Миколи Анатолійовича було захищено більш трьох десятків кандидатських та шість докторських дисертацій. Він завжди з теплом згадував свого вчителя – О.Г. Яхницю, чії традиції та принципи сам втілював у життя та передавав своїм учням, завдяки чому його дух, його харизма, його мудрість завжди житиме у роботах та досягненнях його спадкоємців.

Але, різко обірване життя професора не дозволило йому прочитати ще велику кількість лекцій, зробити багато зауважень «гальорці», відповісти на масу запитань та сформулювати ряд теорій та концепцій. А головне – скільки раз не вистачило часу всім нам сказати йому такі прості слова: «Дякуємо Вам за все, Миколо Анатолійовичу!».

Наша шана та пам'ять житиме у наших серцях та справах...

***З великою повагою, любов'ю та вдячністю,
члени Запорізького осередку товариства
анатомів, гістологів, ембріологів та
топографоанатомів, колектив кафедри
анатомії людини, оперативної хірургії
та топографічної анатомії ЗДМУ,
рідні, колеги, учні, друзі, студенти,
колектив кафедри клінічної анатомії
і оперативної хірургії ВДНЗУ
«Українська медична стоматологічна
академія», редакція журналу
«Вісник проблем біології і медицини»***